

Stroka oplemenitenena s človečnostjo

V prostore Pediatričnega oddelka kirurških strok Univerzitetnega kliničnega centra v Ljubljani nas pot običajno zanese le takrat, ko v njem zdravijo našega malčka. Zato nas večina niti ne ve za vsakdanji delovni utrip in napore tega kolektiva pri ohranjanju komaj začetega življenja drobcenih novorojenčkov v inkubatorjih in drugih hudo bolnih otrok, priključenih na zahtevne aparature. Zasluge kolektiva pa so nedvomno velike, saj je za svoje dosedanje vestno, zavzeto in strokovno delo nedavno prejel nagrado mesta Ljubljane.

Medicinska sestra Anica Kovač me je prijazno popeljala skozi bolniške sobe, mi razkazala prostore osebja, učilnico, igralnico. Tako sem spoznala malega Tahirja, ki mu je očka daroval ledvico, in obudovala babico, ki se je pogovarjala z vnučkom, čeprav je po prometni nesreči še vedno v komi. Iz vsega srca sem tiho zaželela okrevanja vsem malim pacientom z bolnim srčkom, okvaro ledvic, dihalnimi težavami, tumorji, kompliciranimi zlomi... Pa kaj bi še naštevala.

Vrata tega oddelka so za starše, bratce in sestre, babice, dedke in prijateljske vedno odprta, ker čas obiskov ni pravilo. Stene sob in hodnikov ter stekel na oknih krasijo različne risbe in drugi izdelki otrok. Oddelek daje vtis prisrčnosti, ki jo bolni otroci še kako potrebujejo. Osebe oddelka je izredno prijazno. Vedno najde toplo besedo za bolne otroke in njihove svojce. V čakalnici vam ni treba čakati ure in ure, saj vas takoj povprašajo po težavah in pokličejo zdravnika. Zato me je kar stisnilo, ko sem se spomnila na prepolne čakalnice po zdravstvenih domovih in klinikah, na izgubljene ure in pogosto neprijaznost zdravstvenih delavcev drugod.

Pokramljala sem s primarijem dr. Pavletom Kornhauserjem, prijetna sogovornica pa je bila tudi dr. Meta Derganc. Spomnila sta se skromnih in težkih začetkov delovanja tega oddelka, povedala vrsto zanimivosti in nasula prgišče podatkov, ki jih bom skušala strniti v zaokroženo celoto. Najprej se je razgovoril dr. Pavle Kornhauser.

V letu 1973 je bila ustanovljena Kirurška služba, v njenem okviru pa pediatrični oddelek kirurških strok. Iz skromnih treh bolniških sob stare kirurške klinike smo se preselili v nove prostore UKC. Dejavnost oddelka je interdisciplinarna. Zaposluje 13 zdravnikov, več kot 100 medicinskih sester in 4 fizioterapevte. Toda naš kolektiv je še mnogo številnejši, saj so v zdravljenju malih bolnikov seveda vključeni kirurgi različnih specialnosti: tako kirur-

gi s področja plastične kirurgije, trebušne, srčne, neškodne in ledvične kirurgije ter kirurgije prsnega koša. Pri diagnostiki so zraven še rentgenologi, pri operacijah pa anesteziologi.

Še zlasti pomembna je enota za zdravljenje hudo bolnih otrok, ki jim odpovedo življenjske funkcije. Ta enota za intenzivno terapijo otrok UKC, doslej edina v Sloveniji, deluje že več kot 10 let. Na klic ob kateremkoli času se pediater in medicinska sestra odpravita z reševalnim avtomobilom ali helikopterjem (odvisno od oddaljenosti kraja od UKC) na različne konce ožje in širše domovine, da bi strokovno poskrbela za prevoz malih bolnikov ne glede na njihovo osnovno bolezen in starost. Njuna naloga je med drugim tudi oživljanje novorojenčkov in dojenčkov najprej v bolnišnici, kamor nas pokličejo, in nato še med transportom. Zdaj razpolagamo z dvema transportnima inkubatorjema. Enota je doslej opravila preko 3000 transportov. Letno prepeljemo skoraj 600 otrok iz Slovenije in zelo bolne otroke iz vse Jugoslavije.

Pred kratkim smo zdravili hudo opečenega otroka iz Avstrije, sedaj pa je naš bolnik deček iz Kuvajta. Zadovoljni smo, da nam je to enoto uspelo tako dobro organizirati centralno – na enem mestu (UKC) v Ljubljani, kar je pomembno tako s strokovnega kot tudi ekonomskega vidika.

Dr. Meta Derganc je malim bolnikom doslej namenila kar lepo število svojih službenih let. V letu 1972 je zaorala ledino na področju intenzivne terapije novorojenčkov skupaj z dr. Janezom Primožičem in dr. Andrejo Gostiša. Leto dni poprej se je usposabljala na eni izmed klinik v ZDA (na severu Kalifornije). V kratkem povzemo njeno pripovedovanje.

V tistih časih nismo imeli dovolj aparatur, zato smo morali s trdim delom, polnim entuziazma, prepričati ljudi, da lahko uspešno pozdravimo in usposobimo za življenje tudi najbolj drobcena bitjeca – nedonošenčke in slabotne novorojenčke. Nabava tran-

sportnega inkubatorja je omogočila pravi razcvet naše stroke, poleg tega pa smo bili mladi in zagnani začetniki. Skozi leta smo dobili nove sodelavce, pa tudi zdravniki na drugih klinikah so se marsičesa naučili od nas. Kadar nas pokličejo na pomoč, še pred našim prihodom dovolj dobro oskrbijo male bolničke.

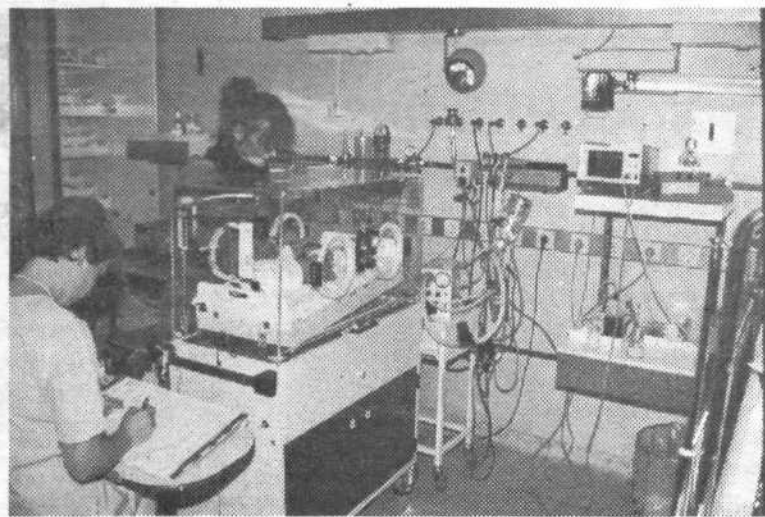
Medicinske sestre na našem oddelku znajo rokovati z različnimi in zelo zahtevnimi medicinskimi aparaturnami (npr. infuzijske črpalke, ki pravilno dozirajo zdravila), na katere priključimo hudo bolne otroke. Njihovo delo gotovo zahteva človeka, zato je po tujih klinikah nekaj povsem običajnega, da se menjajo na nekaj let. No, pri nas katere delajo že več kot deset let in nato s svojimi teoretičnimi in praktičnimi izkušnjami uvajajo v delo mlajše.

Nego otrok smo razvrstili v tri kategorije:

- navadna nega (medicinska setra skrbi za otroke v štirih sobah)
- intenzivna nega (skrbi za 3 otroke)
- intenzivna terapija (neguje praviloma le enega otroka).

Pediatrični oddelek redno objavlja svoje dosežke in spoznanja v domači in tuji strokovni literaturi. Tvorno sodelujejo na raznih seminarjih in kongresih. V letu 1981 so bili organizatorji prvega mednarodnega kongresa o intenzivni terapiji otrok, ki je bil v Ljubljani. Iz drugih klinik v domovini (Beograd, Reka, Skopje, Banja Luka) prihajajo k njim na strokovno izpopolnjevanje tako zdravniki kot tudi medicinske sestre, s tujino pa izmenjujejo strokovne delavce in tudi na ta način skrbijo za doseganje višje ravni znanja.

Dobro počutje otrok na kliniki in odprt sistem dela njihove dejavnosti je gotovo tudi odlična zdravstvena vzgoja. Na prvem mestu so seveda mali bolniki, ki skupaj s starši in sorodniki, ki so lahko vedno ob njih, lažje prenašajo težave bolnišničnega življenja. Na steni v hodniku visijo zahvalna pisma staršev in slike otrok, ki so ozdravljeni, pa tudi tistih, kjer zdravljenje ni bilo tako uspešno. Vodijo tudi knjigo obiskov, v katero je generalni direktor Svetovne zdravstvene organizacije dr. Haldan MAHLER zapisal, da je v današnjem času eden izmed glavnih problemov zdravstva organizacijske narave. Bil je navdušen nad tem, kar je videl v Kliničnem centru. Meni, da je Pediatrični oddelek kirurških strok s svojim delom utrl pot spremem-

Sožitje med otrokom in materjo naj bo možno tudi v enoti za intenzivno terapijo.

bam na področju otroškega zdravstva in njegove organizacije, kjer so bile korenite spremembe še kako nujne.

Dr. Pavle Kornhauser pa še vedno trdi: »Tudi najboljša bolnišnica je za otroka slaba.« Toda bolnišnice so bile, so in

bodo tudi v prihodnje nujno potrebne! Samo humanizirati jih moramo, kot so to storili v UKC v Ljubljani. In zato je kolektiv Pediatrčnega oddelka kirurških strok prejel nagrado mesta Ljubljane.

SILVA ŠKUC

OKROGLA MIZA PREDVSEM O MLADI GENERACIJI

Zanima nas jutrišnji dan

Precejšnje število krajanov Starega Vodmata in najvišjih predstavnikov občine in družbenopolitičnih organizacij Ljubljane, se je zbralo za okroglo mizo (ki je bila tokrat oglata), v dvorani krajevne skupnosti Stari Vodmat. Razprava je tekla o mladih in o ekoloških vprašanjih, ki zadevajo tudi prebivalce Vodmata.

O delu mladine so zvečine razpravljali starejši krajanji, mladi pa o spremenjenem načinu in metodah svojega dela. Tudi mi smo del družbe, s svojimi skrbmi in težavami, je dejal eden izmed razpravljalcev, le da z drugimi očmi gledamo na naš razvoj. Zanima nas jutrišnji dan, učenje, zaposlovanje, stanovanjska problematika, kriza moralnih vrednot, ekološki problemi in nenazadnje gospodarski problemi z vsemi tovrstnim težavami. Vključujemo se tja, kjer so naši interesi večji. Aktivnost mladih omejuje tudi prostorska omejenost, pomanjkanje finančnih sredstev in razdrobljenost posameznih akcij.

Mladinci UKC in JLA vojne bolnice so predlagali združevanje interesne dejavnosti in več medsebojnega sodelovanja. Z dobro besedo in skupnim hotenjem se da veliko doseči, pa tudi družabna in športna srečanja niso odveč.

KK SZDL naj postane nosilec skupnih akcij.

Na delo mladih v krajevni skupnosti je bilo izrečenih tudi precej kritičnih pripomb. Mladi se vse premalo vključujejo v krajevno samoupravo, ni jih pri akcijah CK, NZ, in ne na proslavah in na kulturnih prireditvah, na očiščevalnih in drugih akcijah. Športno društvo Stari Vodmat je tik pred razsulom. Skratka na vseh področjih bo le potrebno najti skupen jezik in vzpostaviti z mladimi nove odnose, kajti pri delu in akcijah ni starih in ne mladih, le da so slednji prožnejši in bolj udarni.

Z ekološkimi akcijami pa se borimo za čist zrak, za čisto zeleno Ljubljano brez smeti in papirjev, za urejene zelenice, otroška igrišča in za vse, kar je lepega in humanejšega.

Okrogla miza o vprašanju mladih na Vodmatu je za nami. Na vseh nas pa je, da po tem pogovoru tudi kaj spremenimo.

LOJZE ČEPUŠ

ODMEV NA »POSTOPKE SPREJEMANJA PLANSKIH DOKUMENTOV, KI SE NANAŠAJO NA UREJANJE PROSTORA«

Urbanizem se vtaplja v administracijo

Dogovori št. 8-9 od 19. maja 1987 so na celih štirih straneh (dve strani besedila in dve strani ilustracije), objavili Postopke sprejemanja planskih dokumentov, ki se nanašajo na urejanje prostora. Ugotavljajoč, da »občani niso celovito seznanjeni z novjšimi predpisi o urejanju naselij in prostora«, je izvršni svet Sob Ljubljana Center »pripravil informacijo o postopkih sprejemanja prostorskih dokumentov, ki jih občani sprejemajo kot dopolnitev srednjeročnega plana«. Izvršni svet opravičuje svoje ravnanje predvsem z obveznostmi do nove prostorske zakonodaje, ki pa jo spričo njene administrativnega značaja od njenega začetka in dandanes spremljajo mnogi dvomi. Planiranje v občini Ljubljana Center ji je dodalo svoje.

Najhuje je to, da so se pod pritiskom administracije in normativizma zgubili pravi nosilci samoupravnega planiranja in pa urbanizem kot njegov esencialni del. Le v naslovu omenjeni občani ne planirajo več v pravem smislu te besede, marveč sprejemajo vnaprej in mimo njih pripravljene planske dokumente. Kot subjekt planiranja je ostal le izvršni svet in njegove strokovne službe in – omrežje aktov in predpisov, odobritev in soglasij, odločb in

odlokov, v katerih bodo občani težko našli sebe. Vse to v središču središča glavnega mesta republike, ki naj bi bilo vzgled vsem njenim občinam.

Dovoljujem si močno dvomiti, da je le kdo od krajanov in občanov vse to dobro in »celovito« prečital, a jim svetujem, da to vendarle store, da bi se ubranil očitkov, da pretiravam. Za one, ki tega ne bodo mogli ali hoteli, pa naj najkrajše ponovim osrednji del

na dveh celih straneh zapisanih postopkov:

Urbanistično načrtovanje obsega pripravo in sprejem prostorskih izvedbenih aktov (PIA), ki so: prostorski ureditveni pogoji (PUP) in prostorski izvedbeni načrti (PIN). Prostorski ureditveni pogoji (PUP) določijo vsebinsko osnovo za izdelavo lokacijskih dokumentacij in izdajo potrdil o priglavitvi del. Prostorski ureditveni pogoji prvenstveno varujejo vrednote širšega interesa, ki jih bo treba upoštevati in se jim podrežati pri vseh posamičnih posegih v prostor, o katerih pa vnaprej vemo zelo malo. Prostorski izvedbeni načrti (PIN) so neposredna osnova za izdajo lokacijskih odločb, zato mora biti njihova končna podrobnost enaka podrobnosti lokacijske dokumentacije. Prostorski izvedbeni načrti (PIN) pa so: zazidalni načrt (ZN), ureditveni načrt (UN), lokacijski načrt (LN). Kdaj se bo neko območje urejalo s prostorskimi ureditvenimi pogoji (PUP) in kdaj s prostorskimi izvedbenimi načrti (PIN), je določeno v planskih aktih

občine. In tako dalje in tako naprej na dveh polnih straneh.

V takem omrežju administriranja in normativizma sta subjekt planiranja in urbanizem sam izginila. Sprejemajo se dokumenti, se planira, se uresničuje, se ureja, se konkretizira, predvsem pa določa in odloča, se izvaja.

Če je bil namen prostorske zakonodaje, da bi z zamenjavo pojma in besede urbanizem s pojmom in besedo prostorsko urejanje (Raumordnung) strnil prostorsko načrtovanje in urbanizem v sistemu družbenega planiranja, potem zanj v osnovi in načelu, v vsebini in smotrih veljajo norme in metode družbenega planiranja, predvsem pa to, da je planiranje samoupravni družbeno-ekonomski odnos.

V takih odnosih potemtakem nastajajo tudi urbanistični načrti, ki se ne uresničujejo sami, kot taki, saj nimajo ustrezne ekonomske podlage, pač pa takrat, ko se za njihov namen sporazumno ali dogovorno združujejo investicijska sredstva. Kratko in malo: planira se s sporazumi in dogovori o združevanju programov, dela in sredstev za izbran namen.

Urbanistično načrtovanje kot del dolgoročnega planiranja, ki ne more

Ne smem biti pesimist

Novi predsednik, nova metla? Na vprašanje, ali namerava, kaj pometati, glede na to, da je bil pravkar izvoljen za novega predsednika občinske konference ZSMS, je Jože Kolaric previdno odgovoril: »En sam človek ne more veliko storiti, če nima za seboj organizacije oziroma ljudi, ki so prav tako kot on pripravljeni sodelovati. Seveda pa nosi zategadelj večjo odgovornost za izpolnjevanje že začrtanih programov občinske mladinske organizacije.«

Preden smo ga našli, je preteklo precej časa, kajti novi predsednik je vzel delo zelo resno in je imel dela čez glavo.

»Maj je sicer najlepši mesec, a je hkrati za nas tudi najbolj vroč, ko je toliko aktivnosti osredotočenih prav vanj.«

Našel je, kako se je odvijal kulturni teden, pa športni teden, proslava dneva mladosti in druge dejavnosti.

Ali so mladi pokazali dovolj zanimanja za vse to, ali pa je spričo kriznih časov čutiti tudi apatičnost med njimi?

»Mlad človek ne sme biti apatičen, čeprav se najdejo tudi takšni. Naše prireditve so uspele, ker so bili mladi dovolj zainteresirani. Naš glavni cilj je, da spravimo pod streho naš center interesnih dejavnosti, kjer se bodo vse dejavnosti prepletale in se bodo tam srečevali tako ustvarjalci kot potrošniki.«

Kam boste usmerili pozornost, da bi čim več mladih pridobili za delo, za sodelovanje, da bi ti videli tudi smisel organiziranosti?

»Čim več pozornosti moramo posvečati osnovnim organizacijam, da bodo povedale, kaj jih žuli, o tem razpravljale

in tudi videle možnost rešitve. Od volilno-programске konference sem je naše delo usmerjeno k njim. V organizacijah združenega dela naj bi se ne ukvarjali le z interesnimi dejavnostmi, marveč naj bi se vključevali še k prizadevanjem za boljše gospodarjenje, za stabilizacijo, za napredek.«

Kaj pa mladi po ustanovah in šolah ter krajevnih skupnostih?

»Prioriteto smo dali mladinskim organizacijam v združenem delu. Te naj bi čim bolj približali občinski organizaciji, da bi se ta ukvarjala s problemi iz konkretnih sredin.«

Šolstvo v naši občini ni

posebej rožnato. V čem vidite vi probleme?

»Tu gre za prostorsko stisko in tudi za vprašanje medsebojnega delovanja. Kakor smo že ugotovili v programski zasnovi, je med mladimi čutiti odtujenost, glede na to, da šole dajo večji poudarek znanju kot pa oblikovanju človeka kot osebnosti.«

Kako boste kot predsednik mladine prisluhnili mladim, ki se kot ekološko osveščeni, vse bolj dvigujejo z jasnimi zahtevami?

»Mladi niso slepi za slabosti, za ekološke spodrsiljaje, za onesnaženje, v katerem živimo. Zahtevajo rešitve in kličejo k pravi odgovornosti. Največ bi dosegli, če bi konkretne probleme pripeljali do rešitve. Vloga naše organizacije je pri tem prav gotovo pomembna.«

Mladinska organizacija v Sloveniji si je zadnje čase pridobila ugled in vendar si baza in forumi še prihajajo do navzkrižja, ali ne?

»Marsikaj še ni dorečenega, ker je v Jugoslaviji toliko različnih interesov.«

Kaj vas moti v našem prostoru?

»Neodgovornost.«

Kaj bo načelo vašega dela?

»Peljati naprej, kar smo se dogovorili, odpirati nove poti, jih opredeliti in zahtevati odgovornost.«

Ste pri tem optimist?

»Ne smem biti pesimist. Zamisli o izhodu iz krize so, a mladi jih sami ne bomo mogli uresničiti. Preveč se je vsega nabralo. Že opozarjanje je korak naprej.«

Jože Kolaric je sicer zaposlen v izobraževalnem centru v Tacnu in ima že vrsto izkušenj z delom v mladinski organizaciji. Zdaj, ko je prišel v vodstvo, je poudaril, da je delo v organizaciji že utečeno, da so mladi aktivni in da bo sam skušal biti dosleden tistemu, kar so zapisali na volilni konferenci. Tisti, čisto konkretni, vsakdanji problemi in težave pa bodo že sami še prehitro potrkali na njegova vrata in predsednik jih bo seveda zabeležil, dajal na dnevne redke raznih sej in skušal vplivati – s pomočjo drugih, seveda – da bi tudi nezačrtani problemčki doživljali svoje razvojljanje.

ALBINA ADAMIČ

Obisk šolarjev in šolnikov

Med 21. in 23. majem je bilo na osnovni šoli Majde Vrhovnik v Ljubljani tradicionalno srečanje pobratenih šol: Majda Vrhovnik, Zemun in Gostivar. Srečanje je bilo pod geslom »Tito – večna mladost, svoboda, mir, prijateljstvo«.

Učenci in učitelji so se zbrali v Ljubljani 21. maja zjutraj in predstavniki pobratenih šol je opoldne sprejel predsednik skupščine občine Ljubljana Center. Istega dne zvečer je bila ob 18. uri na šolskem igrišču kulturna prireditev z nastopi učencev vseh šol. Naslednjega dne so odšli z avtobusom na izlet proti Gorenjski, zvečer pa so imeli družabno srečanje v prostorih sozda Iskra. V soboto, 23. maja so goste sprejeli predstavniki krajevnih skupnosti Gradišče.

Tako kot vselej je tudi letošnje srečanje potekalo v nadvse prijetnem in prijateljskem ozračju.

Turizem v Centru daleč pod možnostmi

Predsedstvo občinske konference SZDL je na seji 21. maja med drugim obravnavalo tudi vprašanje gostinstva in turizma na območju naše občine. Opozorili so na veliko organizacijsko razdrobljenost te dejavnosti in na dejstvo, da je delež gostinstva in turizma v občinskem gospodarstvu premajhen.

Poslabšanje položaja je nastalo tudi zaradi zakonodaje, ki odzema tej dejavnosti izvozno stimulacijo in deluje v neenakem položaju v primerjavi z drugimi dejavnostmi. Akumulacija v turizmu je tako majhna, da bi lahko zgradili kvečjemu en hotel s 300 posteljami, če bi združili sredstva vseh gostinsko turističnih organizacij Slovenije.

Turizem ni našel svojega mesta v celotnem našem sistemu in za primer, kako ga obravnavamo, smo slišali podatek, da imajo naši turistični predstavniki v tujini toliko sredstev, da z njimi lahko pokrijejo komaj svoje osebne dohodke.

Turistični promet v Ljubljani pada. Propadajo tudi zmogljivosti, ki jih imamo in to kljub temu, da je turizem najbolj donosna izvozna panoga. Tako smo na primer slišali tudi primerjavo, da potrebuje turizem za 100 dinarjev izvoza komaj za 10 dinarjev uvoza, medtem ko potrebuje Iskra za 100 dinarjev izvoza, kar za 120 dinarjev uvoza.

Nimamo razvojnega projekta, ki bi ga sprejelo gospodarstvo, so poudarili na seji in menili, da se tudi izvršni svet ne more povsem izogniti svoji odgovornosti zakaj je turizem v tolikšnem zaostanku. Med drugim so opozorili tudi na pomanjkanje kadrov in ob tem povedali, da delavci nimajo urejenih stanovanjskih razmer. Kar polovica jih namreč živi v samskih domovih.

Kako delajo sveti potrošnikov

Tik pred zaključkom redakcije se je v četrtek, 4. junija sestalo predsedstvo OK SZDL. Na dnevnem redu je bila razprava o delovanju svetov potrošnikov. O razpravi bomo podrobneje poročali v naslednji številki Dogovorov.

PISMA BRALCEV

Kličite ob enajstih

To pot ne gre za pismo bralca ampak za telefonski pogovor. V uredništvu Dogovorov je sredi preteklega meseca poklical tovariš Mato Vidmar, ki stanuje na Cimpermanovi 3. Povedal nam je, da v kostanjevem drevedu na Prulah ne gorijo ulične svetilke. Ponoči je zelo temno, kar za stanovalce ni ravno najbolj prijetno, da ne govorimo o tistih, ki se v večernih urah vračajo domov.

Vendar pa to ni bil poglavitni vzrok njegovega ogorčenja. Razjezilo ga je, ker je telefoniral na Javno razsvetljavo, ki ima svoje prostore na Litijski cesti. Ob 9.45 je poklical na številko 49-111. Odgovorili so mu, da se zdaj ne morejo pogovarjati in naj pokliče ob 11. uri. »Namesto, da bi bili veseli, da jih kdo opozori na pomanjkljivost, da bi registrirali sporočilo in potem tudi ustrezno ukrepali, te odslovijo in zahtevajo, da kličete kasneje – verjetno, ko bo pristojni tovariš na svojem delovnem mestu,« se je jezil tovariš Vidmar in dodal, da dvakrat res ne bo klical.

In še nekaj je povedal. Sprehajalna pot ob Ljubljani je zanemarjena. Še od lanske jeseni so na njej kupi listja, ki jih komunalni delavci doslej še niso odstranili. To je bilo v sredini maja. Zdaj je junij. Mogoče so jih že odstranili. Če ne – potem bomo morali pač počakati na prihodnjo jesen.

vedeti za svoje uresničevalce, ima značaj razvojne politike. Zato se nikdar ne zapira pred novimi pobudami in ima le izjemno normativno moč, zato se je treba o njej dogovoriti posebej.

Seveda imajo urbanizirana, mestna območja svoje posebnosti, čeprav tudi tod družbeno-ekonomska osnova planiranja ostaja ista. Tisto več, kar od planiranja pričakujejo mestna okolja, je urbanizem predvsem kot sinonim za urbano kulturo. Zanj niso potrebne posebne, najmanj pa administrativne metode planiranja. S tem pa ni rečeno, da smejo biti strokovne službe brezbrizne do kulture urbanizma, a ne smejo s svojo administrativno vsiljivostjo dušiti svobodo aktivnega snovanja in spodbujanja napredka te kulture, ki pa je ni brez spodbudne spontanosti zanj zavzetih ljudi.

Urbanizem je nerazdružen z arhitekturo. Arhitektura je govorica urbanizma kot urbane kulture. Definicije urbanizma in arhitekture često uporabljajo zanj attribute umetnosti. V tej njuni komponenti jima je tuje vsako administrativno naravnavanje. Le kaj bi Plečnik prispeval Ljubljani, če bi moral delati po navodilih in normah PIA, PUP, PIN, ZN, UN in LN.

Lahko bi kdo rekel, saj se v vse to

prostorsko urejanje ne vmešava, saj dopušča urbanizmu kot snovalcu in ustvarjalcu urbane kulture vso svobodo. Ravno v tem pa je zmota: brez sočasnosti in komplementarnosti vseh dejavnikov v zamišljanju in snovanju urbanih okolij ne more priti do visoke ravni sodelovanja urbanizma in arhitekture. Administrativne norme je moč zagovarjati le takrat, ko varujejo interese gospodarnosti in javne varnosti ter harmoničnega razvoja mesta, občine in krajevnih skupnosti.

V Ljubljani poznamo primere, ko so občani administrativno branjenim načrtom navkljub preprečili slabe rešitve, ki so se pa na drugi strani uresničevale takrat, ko so se načrti skrivali pred občani. Prvi primer – ureditev okolja med Erjavčevo in Gregorčičevo ulico ob šoli Majde Vrhovnik v KS Gradišče, drugi primer – ljubljanski grad.

Ista številka Dogovorov seznaja občane s predvidevanji do leta 2000 – samo z besedo brez načrtov – za Bavarski dvor, Tivoli, Cukrarno, Poljane. Ne v prejšnjih, ne v tej informaciji ni ljubljanskega gradu.

Pred dvajsetimi leti je bilo na gradu nekaj desetlin stanovanj, tam je bila

restavracija po načrtih arhitekta Borisa Kobeta, danes ni ne enega, ne drugega, na zaprtih vhodnih vratih pa je zapisano »vstop prepovedan«. Tako občani ne vedo, kaj se tam zadaj pravzaprav godi. Če bi vedeli prej, bi gotovo preprečili nesrečo, v kateri se danes dvajset let prazen grad nahaja.

Objavljeni postopki sprejemanja planskih dokumentov tudi povedo, da se za pridobitev variantnih predlogov za zahtevnejše naloge razpisujejo javni natečaji. Res, taki natečaji so kot dialog med občinami in mestom na eni strani ter strokovnimi krogi na drugi zelo koristni.

Sredi leta 1985 je Skupščina mesta Ljubljane razpisala »jugoslovanski, splošni javni, anketni, enostopenjski, anonimni« natečaj za pridobitev »idejnih oblikovnih prvin urbanistične zasnove v dolgoročnem planu mesta Ljubljane«. Zavedajoč se, da je uspeh natečaja toliko odvisen od razpisa kot od udeležencev in ne nazadnje od ocenjevalnega razsodišča je – malo nenaavadno – razpisovalec priložil razpisnemu gradivu razmišljanja akademika Edvarda Ravnikarja »o razvoju Ljubljane 80-ih let«. Tam pravi: »Lastnost človekovega razmerja do tega zapletenega organizma, mesta, je večno iska-

nje njegove najboljše, če ne idealne oblike... do koder seže njegov pomen kot vrha moči, razuma in lepote. Mesto je iz teh prvin sestavljen magični trikotnik stvarnih in duhovnih vrednot, a nikdar ga ne bomo razumeli, če od samih posameznosti ne bomo videli celote.«

Na razpis je dospelo malo – 11 elaboratov z 21 udeleženci iz Ljubljane, Zagreba in Beograda. Očitno razpis natečaja ni bil vabljivo napisan za arhitekto, urbaniste in druge. Zato je kaj lahko reči, da natečaj ni uspel. Toda natečaja ne gre gledati kot osamljen, zaprt dialog, marveč je treba upoštevati tudi razprave pred natečajem in po njem in ne nazadnje tistih, ki se natečaja niso udeležili, a vedo o njegovem predmetu kaj povedati. Zato je neprav soditi, da ni bilo upoštevanja vrednih pobud in predlogov, a bilo bi jih še več, če bi razpisovalec po ustreznih analizi in sintezi objavil rezultat natečaja v dnevnem časopisu, kot je bil obljubil.

Tako je kljub množici planskih dokumentov Ljubljana še vedno brez »idejnih blikovnih prvin urbanistične zasnove«. Obstala je pri planiranju in urejanju prostora brez urbanizma.

MARJAN TEPINA,
KS AJDOVŠČINA